

Категорія справи № 925/308/13-г: **Господарські справи (до 01.01.2019); Справи про банкрутство; Банкрутство.**

Надіслано судом: **15.02.2022**. Зареєстровано: **16.02.2022**. Оприлюднено: **16.02.2022**.

Дата набрання законної сили: **04.02.2022**

Номер судового провадження: **не визначено**

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

04 лютого 2022 року

м. Київ

справа № 925/308/13-г

Верховний Суд у складі судів об'єднаної палати Касаційного господарського суду

Васьковського О. В. - головуючого, Баранця О. М., Булгакової І. В., Дроботової Т. Б., Кібенко О. Р., Львова Б. Ю., Селіваненка В. П., Ткаченко Н. Г., Уркевича В. Ю.,

розглянув у письмовому провадженні касаційну скаргу Публічного акціонерного товариства "Черкасиобленерго"

на постанову Північного апеляційного господарського суду від 24.03.2021 (головуючий - Ходаківська І. П., судді: Євсіков О.О., Попікова О.В.)

за скаргою Публічного акціонерного товариства "Черкасиобленерго" на бездіяльність Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України

у справі за позовом Публічного акціонерного товариства "Черкасиобленерго"

до Публічного акціонерного товариства "АЗОТ"

про стягнення 28 072 819 грн 11 коп.

1. Короткий зміст вимог

1.1. Рішенням Господарського суду Черкаської області від 04.12.2014 (залишеним без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 24.02.2015) частково задоволений позов Публічного акціонерного товариства "Черкасиобленерго" (далі - Позивач) до Публічного акціонерного товариства "АЗОТ" (далі - Відповідач) про стягнення 28 072 819 грн 11 коп., з Відповідача на користь Позивача стягнуто 22 535 398 грн 48 коп. боргу, 1 368 371 грн 91 коп. - 3 % річних та 68 820 грн 00 коп. - судових витрат.

1.2. 16.03.2015 Господарський суд Черкаської області видав наказ на примусове виконання рішення Господарського суду Черкаської області від 04.12.2014 щодо стягнення з Відповідача на користь Позивача 22 535 398 грн 48 коп. боргу, 1 368 371 грн 91 коп. - 3 % річних та 68 820 грн 00 коп. - судових витрат (далі - Наказ).

1.3. 17.01.2020 Позивач як стягувач у виконавчому провадженні з примусового виконання Наказу подав скаргу на бездіяльність Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (далі - ДВС), в якій просив скасувати постанову від 19.04.2017 про закінчення виконавчого провадження з примусового виконання Наказу, визнати незаконною бездіяльність ДВС щодо невжиття заходів з відновлення цього виконавчого провадження та зобов'язати ДВС відновити виконавче провадження з примусового виконання Наказу.

1.4. Скарга обґрунтована протиправною бездіяльністю ДВС у відновленні виконавчого провадження з виконання Наказу, що було закінчено постановою від 19.04.2017, винесеною на підставі судового рішення, що в подальшому було скасовано.

2. Короткий зміст рішення суду першої інстанції

2.1. Ухвалою Господарського суду Черкаської області від 05.05.2020 задоволено скаргу Позивача на бездіяльність ДВС та визнано незаконною бездіяльність ДВС щодо невжиття заходів з відновлення виконавчого провадження з примусового виконання Наказу, скасована постановою про закінчення виконавчого провадження від 19.04.2017, що винесена в межах цього виконавчого провадження, та зобов'язано ДВС відновити виконавче провадження з примусового виконання Наказу.

2.2. Рішення суду мотивовано існуванням підстав для задоволення скарги Позивача на дії ДВС та виникненням у ДВС обов'язку відновити, за заявою Позивача, виконавче провадження з виконання Наказу з огляду на скасування судового рішення, яким Наказ був визнаний таким, що не підлягає виконанню.

3. Короткий зміст рішення суду апеляційної інстанції

3.1. В апеляційному суді справа розглядалась неодноразово.

Постановою від 07.12.2020 Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу Відповідача, скасував постанову Північного апеляційного господарського суду від 15.07.2020 (якою залишено без змін ухвалу Господарського суду Черкаської області від 05.05.2020), а справу направив на новий розгляд до апеляційного суду з підстав передчасності судового рішення про задоволення вимог стягувача щодо бездіяльності ДВС.

3.2. При новому розгляді справи постановою Північного апеляційного господарського суду від 24.03.2021 задоволено апеляційну скаргу Відповідача, скасовано ухвалу Господарського суду Черкаської області від 05.05.2020, залишено без розгляду скаргу Позивача на бездіяльність ДВС з покладенням на Позивача судових витрат за подання апеляційної та касаційних скарг у цій справі.

3.3. Судове рішення мотивовано відсутністю підстав для розгляду по суті скарги Позивача на дії ДВС через порушення (пропуск більш ніж півроку) Позивачем встановленого законом процесуального строку для звернення у цій справі зі скаргою на бездіяльність органів ДВС без клопотання про поновлення цього строку. При цьому апеляційний суд виходив з того, що відповідний процесуальний строк обчислюється не лише з моменту, коли особа дізналась про порушення її права, але й з моменту, коли особа повинна була дізнатись про це порушення. У цьому висновку апеляційний суд також врахував, що наданий апеляційному суду лист прокуратури Черкаської області від 11.01.2020 № 05/1-20вих-20 (в процесі підготовки відповіді на який Позивач дізнався про нездійснення державним виконавцем розгляду заяви Позивача від 01.07.2019 стосовно скасування постанови про закінчення виконавчого провадження) є нерелевантним стосовно визначених положеннями статті 341 ГПК України правил обчислення відповідного процесуального строку та не прийнятний судом до уваги через недоведення Позивачем неможливості подати цей доказ суду першої інстанції.

4. Обставини справи

4.1. Ухвалою Господарського суду Черкаської області від 18.03.2016 задоволено заяву ПАТ "Азот" про визнання наказу таким, що не підлягає виконанню: визнано таким, що не підлягає виконанню, наказ Господарського суду Черкаської області, виданий 16.03.2015 на примусове виконання рішення суду від 04.12.2014 у справі № 925/308/13-г.

4.2. 19.04.2017 старший державний виконавець відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України Мурихін С.В. прийняв постанову про закінчення, на підставі пункту 5 частини першої статті 39 Закону України "Про виконавче провадження", виконавчого провадження № 50339069 з примусового виконання наказу № 925/308/13-г, виданого 16.03.2015 Господарським судом Черкаської області, про стягнення з Відповідача на користь Позивача 22 535 398 грн 48 коп. боргу, 1 368 371 грн 91 коп. - 3% річних, 68 820 грн 00 коп. - судових витрат.

4.3. Рішенням Господарського суду міста Києва від 09.03.2017 у справі № 910/24263/16, яке набрало законної сили, задоволено позов Національного антикорупційного бюро України до 1) ПАТ "Холдингова компанія "Енергомережа", 2) Відповідача, 3) Позивача, визнано недійсним договір про переведення боргу від 23.01.2015 № 18-500, укладений між Відповідачем, ПАТ "Холдингова компанія "Енергомережа" та Позивачем.

У зв'язку з цим ухвалою Господарського суду Черкаської області від 20.11.2018, залишеною без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 20.03.2019, задоволено заяву прокуратури Черкаської області про перегляд за нововиявленими обставинами ухвали від 18.03.2016; скасовано цю ухвалу (про визнання Наказу таким, що не підлягає виконанню) та відмовлено у задоволенні заяви Відповідача.

4.4. 01.07.2019 стягувач (Позивач) листом № 4471/09-03 звернувся до відділу примусового виконання рішень ДВС про скасування постанови про закінчення виконавчого провадження з виконання наказу № 925/308/13-г від 16.03.2015 та відновлення виконавчого провадження. Разом із заявою були додані документи: ухвала Господарського суду Черкаської області від 20.11.2018, постановою Північного апеляційного господарського суду від 20.03.2019, наказ Господарського суду Черкаської області № 925/308/13-г від 16.03.2015.

У матеріалах справи міститься копія заяви стягувача (Позивача) від 01.07.2019 № 4471/09-03, адресованої Відділу примусового виконання рішень ДВС про скасування постанови про закінчення виконавчого провадження з виконання наказу № 925/308/13-г від 16.03.2015 та відновлення виконавчого провадження. До матеріалів справи не додано доказів направлення цієї заяви адресату та отримання ним. На самій заяві відсутня відмітка вхідної кореспонденції про дату її отримання.

У судовому засіданні 10.03.2021 Позивач надав суду копію рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення - про вручення вказаної заяви Відділу примусового виконання рішень ДВС.

4.5. 21.02.2020 ухвалою Верховного Суду у складі колегії суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду закрито, на підставі пункту 1 частини першої статті 293 та статті 296 Господарського процесуального кодексу України, касаційне провадження за касаційною скаргою Відповідача на постанову Північного апеляційного господарського суду від 20.03.2019 та ухвалу Господарського суду Черкаської області від 20.11.2018 за заявою виконуючого обов'язки прокурора Черкаської області Павленка В. про перегляд за нововиявленими обставинами ухвали Господарського суду Черкаської області від 18.03.2016 з огляду на відсутність повноважень у касаційного суду щодо здійснення касаційного перегляду таких судових рішень.

4.6. 17.01.2020 Позивач (стягувач) звернувся до суду у цій справі зі скаргою на бездіяльність ДВС, дізнавшись при підготовці відповіді на лист від 11.01.2020 № 05/1-20вих-20 прокуратури Черкаської області (щодо інформування про стан примусового виконання судового рішення у цій справі) про те, що заява Позивача від 01.07.2019 стосовно скасування постанови про закінчення виконавчого провадження державним виконавцем не розглянута, а виконавче провадження не відновлено.

5. Короткий зміст вимог касаційної скарги

5.1. 22.04.2021 Позивач подав касаційну скаргу, в якій просить скасувати постанову Північного апеляційного господарського суду від 24.03.2021, а ухвалу Господарського суду Черкаської області від 05.05.2020 залишити "без змін".

6. Доводи особи, яка подала касаційну скаргу

6.1. Згідно з аргументами в касаційній скарзі підставою для касаційного оскарження рішення апеляційного суду у цій справі є положення пункту 3 частини другої статті 287 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК України), оскільки апеляційний суд дійшов незаконного висновку про залишення без розгляду скарги Позивача на дії ДВС з підстав порушення Позивачем встановленого законом процесуального строку для звернення у цій справі зі скаргою на бездіяльність органів ДВС без клопотання про поновлення цього строку, неправильно застосувавши у цьому висновку положення пункту "а" частини першої статті 341 ГПК України (щодо правил обчислення строку для звернення із скаргою у виконавчому провадженні), тоді як відсутній висновок Верховного Суду щодо застосування цієї норми права у подібних правовідносинах.

При цьому, за аргументами скаржника, апеляційний суд не врахував, що словосполучення "особа повинна була дізнатись про порушення її права" застосовується у випадку, коли особа взагалі не дізналась про її порушене право.

А тому, за аргументами скажника, апеляційний суд зробив помилковий висновок про обчислення вказаного строку з 15.07.2019, безпідставно не взявши до уваги як доказ у справі лист прокуратури Черкаської області від 11.01.2020 № 05/1-20вих-20 (в процесі підготовки відповіді на який Позивач 15.01.2020 дізнався про порушене право в оспорюваних правовідносинах), оскільки цей лист Позивач надав як доказ на вимогу апеляційного суду при первинному здійсненні апеляційного провадження з перегляду ухвали місцевого суду від 05.05.2020 - до скасування Верховним Судом постановою від 07.12.2020 постанови апеляційного суду, ухвалені при попередньому розгляді справи цим судом.

7. Узагальнений виклад позиції інших учасників справи

7.1. Аргументи Відповідача у відзиві на касаційну скаргу загалом аналогічні мотивам, наведеним в оскаржуваній постанові апеляційного суду, що доповнені аргументами про врахування апеляційним судом вказівок в постанові Верховного Суду у цій справі від 07.12.2020, висновки у якій Позивач заперечує, звернувшись з касаційною скаргою на оскаржувану постанову апеляційного суду, тим самим домагаючись перегляду цієї постанови касаційного суду всупереч вимогам ГПК України, та фактично наполягаючи на інших правилах обчислення строку, визначеного пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України, які не відповідають вимогам щодо обчислення цього процесуального строку.

8. Обґрунтування передання справи на розгляд об'єднаної палати

8.1. Ухвалою Верховного Суду від 22.07.2021 справу разом із касаційною скаргою Позивача на постанову Північного апеляційного господарського суду від 24.03.2021 передано на розгляд Верховного Суду у складі суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду на підставі частини другої статті 302 ГПК України, оскільки колегія суддів вважала за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухвалених рішеннях колегії суддів судової палати для розгляду справ щодо земельних відносин та права власності Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду - в постановках від 09.10.2019 та від 11.10.2019 у справі № 910/22695/13, щодо застосування, зокрема, положень пункту "а" частини першої статті 341 ГПК України, відповідно до якого (висновку) Суд у справі № 910/22695/13, на підставі аналізу приписів статей 18, 19, 28, 48, 56, 57 Закону України "Про виконавче провадження", дійшов висновку, що права сторони у виконавчому провадженні щодо обізнаності про стан виконавчого провадження будуть належним чином реалізовані лише у випадку вчинення виконавцем дій, спрямованих на надсилання документів у встановленому Законом України "Про виконавче провадження" порядку.

Підставою для відступу від наведеного висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах колегія суддів вважала необхідність формування єдиної правозастосовчої практики з огляду на наявність протилежних наведеним висновків Верховного Суду щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених, зокрема, в постановках від 08.10.2020 у справі № 918/333/13-г, від 20.10.2020 у справі № 5019/337/11, від 09.11.2020 у справі № 920/960/17, від 10.11.2020 у справі № 910/5812/19, відповідно до висновків в яких:

- строки та порядок подання скарги у виконавчому провадженні регулюється не приписами статті 28 Закону України "Про виконавче провадження", а положеннями статей 339-341 ГПК України (справа № 920/960/17);
- стягувач, який подав до відповідного органу заяву про вчинення відповідних виконавчих дій та не отримав задоволення своїх вимог, вважається обізнаним про ймовірність порушення його прав у виконавчому провадженні незалежно від того, чи отримав від державного виконавця певні документи виконавчого провадження або відповіді (справи № 918/333/13-г і № 5019/337/11);
- скажник у виконавчому провадженні мав змогу дізнатись про стверджуване ним порушення свого права зі спливом наступного робочого дня, який настав після подання ним державному виконавцю заяви щодо вчинення виконавчої дії (справа № 910/5812/19).

9. Позиція Верховного Суду та висновки щодо застосування норм права

Щодо правил обчислення строку для звернення зі скаргою у виконавчому провадженні

9.1. Суди встановили, що звернення Позивача зі скаргою на бездіяльність ДВС обумовлено невиконанням цим органом вимоги Позивача про скасування постанови про закінчення виконавчого провадження з виконання Наказу та вимоги про відновлення відповідного виконавчого провадження, що призвело до порушення прав Позивача як стягувача у цьому виконавчому провадженні.

Правовідносини між учасниками виконавчого провадження, а також правила здійснення (відкриття, закінчення, відновлення тощо) виконавчого провадження з виконання судового рішення регламентовані, зокрема Законом України "Про виконавче провадження".

9.2. Згідно з пунктом п'ятим частини першої статті 39 Закону України "Про виконавче провадження" виконавче провадження підлягає закінченню у разі скасування або визнання нечинним рішення, на підставі якого виданий виконавчий документ, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню.

В абзаці другому частини першої статті 40 цього Закону унормовано, що виконавче провадження, щодо якого винесено постанову про його закінчення, не може бути розпочате знову, крім випадків, передбачених цим Законом.

Один із таких випадків передбачений частиною першою статті 41 Закону України "Про виконавче провадження": у разі якщо постанову виконавця про закінчення виконавчого провадження або повернення виконавчого документа стягувачу визнана судом незаконною чи скасована в установленому законом порядку, виконавче провадження підлягає відновленню за постановою виконавця не пізніше наступного робочого дня з дня одержання виконавцем відповідного рішення.

При цьому, за частиною другою статті 41 Закону України "Про виконавче провадження" у разі відновлення виконавчого провадження стягувач, суд або орган (посадова особа), яким повернуто виконавчий документ, зобов'язані у місячний строк з дня надходження постанови про відновлення виконавчого провадження пред'явити його до виконання.

9.3. Відповідно до абзаців 1, 3 частини першої статті 28 Закону України "Про виконавче провадження" копії постанов виконавця та інші документи виконавчого провадження (далі - документи виконавчого провадження) доводяться виконавцем до відома сторін та інших учасників виконавчого провадження, надсилаються адресатам простим поштовим відправленням або доставляються кур'єром, крім постанов про відкриття виконавчого провадження, про повернення виконавчого документа стягувачу, повідомлення стягувачу про повернення виконавчого документа без прийняття до виконання, постанов, передбачених пунктами 1 - 4 частини дев'ятої статті 71 цього Закону, які надсилаються рекомендованим поштовим відправленням. Боржник вважається повідомленим про початок примусового виконання рішень, якщо йому надіслано постанову про відкриття виконавчого провадження за адресою, зазначеною у виконавчому документі.

Документи виконавчого провадження доводяться до відома або надсилаються адресатам не пізніше наступного робочого дня з дня їх винесення.

9.4. У цій справі суди встановили, що ухвалою Господарського суду Черкаської області від 18.03.2016 був визнаний таким, що не підлягає виконанню, Наказ (виданий на примусове виконання судового рішення про стягнення з Відповідача боргу на користь Позивача), що стало підставою для закінчення відповідного виконавчого провадження (пункти 4.1, 4.2).

Також суди встановили обставини подальшого скасування за нововиявленими обставинами судового рішення про визнання Наказу таким, що не підлягає виконанню (ухвалою Господарського суду Черкаської області від 20.11.2018, залишеною без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 20.03.2019, пункт 4.3 цієї постанови).

Обставин одержання (дати тощо) виконавцем рішення (ухвали Господарського суду Черкаської області від 20.11.2018 та/або постанови Північного апеляційного господарського суду від 20.03.2019) про скасування за нововиявленими обставинами ухвали Господарського суду Черкаської області від 18.03.2016 про визнання Наказу таким, що не підлягає виконанню, суди не встановили, а Позивач відповідних фактів не зазначив.

Водночас, за обставин скасування судового рішення про визнання Наказу таким, що не підлягає виконанню, Позивач направив відповідні судові рішення до відділу примусового виконання рішень ДВС разом з листом від 01.07.2019 № 4471/09-03, в якому також були викладені вимоги про скасування постанови про закінчення виконавчого провадження з виконання Наказу (№ 925/308/13-г від 16.03.2015) та про відновлення цього виконавчого провадження (пункт 4.4).

9.5. Натомість, як встановили суди та стверджує Позивач, виконавець відділу примусового виконання рішень ДВС не ухвалював постанови за результатами розгляду одержаного від Позивача вказаного листа (та доданих до нього документів) з вимогами про відновлення виконавчого провадження з виконання Наказу за правилами та у строки, передбачені частиною першою статті 41 Закону України "Про виконавче провадження". А тому, суди не встановили та не могли встановити обставин доведення виконавцем до відома стягувача (Позивача) відповідної постанови (або направлення її Позивачу) згідно з вимогами абзацу 3 частини першої статті 28 Закону України "Про виконавче провадження".

9.6. У зв'язку із викладеним Суд доходить висновку, що встановлені, зокрема апеляційним судом, обставини повідомлення Позивачем відділу примусового виконання рішень ДВС в листі від 01.07.2020 про факт скасування судового рішення про визнання Наказу таким, що не підлягає виконанню, з направленням до ДВС відповідних судових рішень, однак без подальшого вчинення цим органом, зокрема, в порядку наведених норм (пункти 9.2, 9.3), виконавчих дій (скасування постанови про закінчення виконавчого провадження з виконання Наказу з відновленням цього виконавчого провадження) призвели до зазначених Позивачем у відповідній скарзі: бездіяльності ДВС та порушення цим органом наведених правил відновлення виконавчого провадження, а також до стверджуваного Позивачем порушення його прав як стягувача у виконавчому провадженні з виконання Наказу, що стало підставою для звернення Позивача зі скаргою на бездіяльність ДВС у спірних правовідносинах.

9.7. Згідно з частиною першою статті 74 Закону України "Про виконавче провадження" рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до суду, який видав виконавчий документ, у порядку, передбаченому законом.

Згідно зі статтею 339 ГПК України сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду зі скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до цього Кодексу, порушено їхні права.

Пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України встановлено, що відповідну скаргу може бути подано до суду у десятиденний строк з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її права.

Відповідно до частини другої цієї статті ГПК України пропущений з поважних причин строк для подання скарги може бути поновлено судом.

9.8. За змістом наведених норм, за порівняльного аналізу змісту термінів "дізнався" та "повинен був дізнатися", що містяться у положеннях статті 341 ГПК України, Суд доходить висновку про презумпцію обов'язку особи знати про стан своїх прав у виконавчому провадженні; доведення факту, через який сторона не знала про порушення свого права і саме з цієї причини не звернулася за його захистом до суду, недостатньо.

У цьому висновку Суд враховує, що процесуальні норми створюються для забезпечення належного відправлення правосуддя і сторони повинні очікувати їх застосування задля забезпечення дотримання принципу юридичної визначеності.

Отже, під час визначення початку перебігу строку звернення до суду із скаргою на дії (бездіяльність) суб'єкта, закріпленого у частині першій статті 341 ГПК України, необхідно враховувати поведінку скаржника (чи мав він реальну можливість (повинен був) дізнатися про стверджуване ним порушення його прав, вчинені ним дії, направлені на з'ясування стану виконавчого провадження тощо).

А тому стягувач, який подав до відповідного органу заяву про вчинення відповідних виконавчих дій, однак не отримав задоволення своїх вимог, вважається обізнаним про ймовірність порушення його прав у виконавчому провадженні незалежно від того, чи отримав він від державного виконавця певні документи виконавчого провадження або відповіді.

У висновку про презумпцію обов'язку особи знати про стан своїх прав у виконавчому провадженні, що є сталою та послідовною судовою практикою, Суд звертається до правової позиції Верховного Суду, викладеної, зокрема, в постанові від 14.08.2019 у справі № 910/7221/17, від 12.01.2021 у справі № 910/8794/17, від 12.10.2021 у справі № 918/333/13-г, від якої Суд не вбачає підстав для відступу.

Суд також ураховує, що у пункті 70 рішення від 18.01.2001 у справі "Чепмен проти Сполученого Королівства" (Chapman v. the United Kingdom) Європейський суд з прав людини наголосив на тому, що в інтересах правової визначеності, передбачуваності та рівності перед законом він не повинен відступати від попередніх рішень за відсутності належної для цього підстави.

9.9. У зв'язку із викладеним та враховуючи встановлені судами обставини: звернення Позивача як стягувача 01.07.2019 листом № 4471/09-03 до відділу примусового виконання рішень ДВС із вимогами про скасування постанови про закінчення виконавчого провадження з виконання наказу № 925/308/13-г від 16.03.2015 та про відновлення виконавчого провадження (з доданням до цього листа Наказу, ухвали Господарського суду Черкаської області від 20.11.2018, постанови Північного апеляційного господарського суду від 20.03.2019 - про скасування судового рішення про визнання Наказу таким, що не підлягає виконанню, пункт 4.4 цієї постанови), Суд, з

урахуванням абзацу 3 частини першої статті 28 Закону України "Про виконавче провадження", а також з урахуванням термінів поштового обігу кореспонденції дійшов висновку, що Позивач міг розраховувати на отримання постанови про відновлення виконавчого провадження з виконання Наказу не пізніше 15.07.2019.

У зв'язку із цим Суд погоджується з висновками апеляційного суду в оскаржуваній постанові, що саме з цієї дати Позивач мав дізнатися, як визначено у статті 341 ГПК України, про стверджуване ним порушення його права у спірних правовідносинах - у виконавчому провадженні з виконання Наказу у цій справі, тоді як в силу наведеної презумпції обов'язку особи знати про стан своїх прав у виконавчому провадженні (пункт 9.8) у Суду відсутні підстави застосовувати інший підхід в обчисленні строку, визначеного пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України.

9.10. Суд також погоджується з висновками апеляційного суду щодо відсутності підстав для урахування, при обчисленні у спірних правовідносинах визначеного пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України десятиденного строку, листа прокуратури Черкаської області від 11.01.2020 № 05/1-20вих-20 (пункт 4.6 цієї постанови) з огляду на встановлені апеляційним судом (на виконання відповідних вказівок в постанові касаційного суду від 07.12.2020 у цій справі, пункти 49-51) обставини неподання Позивачем цього доказу суду першої інстанції за відсутності підстав для його прийняття апеляційним судом за правилами частини третьої статті 269 ГПК України.

Дійшовши цього висновку, Суд відхиляє протилежні аргументи скаржника (пункт 6.1) та наголошує, що правила прийняття апеляційним судом доказів, які не були подані до суду першої інстанції (частина третя статті 269 ГПК України) залишаються незмінними незалежно від кількості здійснених у справі апеляційних проваджень з перегляду одного й того ж судового рішення першої інстанції.

Щодо процесуальних наслідків пропуску строку подання скарги у виконавчому провадженні

9.11. За правилами статей 113, 115, 119 ГПК України строки, в межах яких вчиняються процесуальні дії, встановлюються законом, а якщо такі строки законом не визначені, - встановлюються судом. Строки, встановлені законом або судом, обчислюються роками, місяцями і днями, а також можуть визначатися вказівкою на подію, яка повинна неминуче настати. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, установлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.

За приписами частини другої статті 118 ГПК України скарги, подані після закінчення процесуальних строків, залишаються без розгляду, крім випадків, передбачених цим Кодексом, що не позбавляє скаржника, з урахуванням частини другої статті 341 ГПК України, права на звернення з клопотанням про поновлення такого строку.

Водночас, за відсутності такого клопотання, із зазначенням в ньому поважних причин пропуску скаржником строку подання скарги у виконавчому провадженні, встановленого пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України, з урахуванням положень частини першої статті 119 цього кодексу, за змістом якої, виходячи також із закріпленого ГПК України принципу диспозитивності у господарському процесі (стаття 14), ініціатива порушення питання щодо поновлення процесуального строку належить учаснику провадження у справі, за відсутності якої у суду відсутні підстави вирішувати питання про поновлення вказаного строку, оскільки суд позбавлений права на цю процесуальну ініціативу.

9.12. У зв'язку із викладеним, Суд звертає увагу, що Верховний Суд (колегія суддів судової палати для розгляду справ щодо земельних відносин та права власності), формулюючи в постановках від 09.10.2019 та від 11.10.2019 у справі № 910/22695/13 висновок щодо належної реалізації права сторони у виконавчому провадженні щодо обізнаності про стан виконавчого провадження лише у випадку вчинення виконавцем дій, спрямованих на надсилання документів у встановленому Законом України "Про виконавче провадження" порядку, розглянув та вирішив при цьому питання щодо поважності пропуску строку, визначеного пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України, за поданими у цих справах стороною виконавчого провадження клопотаннями про поновлення вказаного строку за правилами частини другої вказаної статті 341 ГПК України, однак не формулював висновку щодо правил обчислення такого строку.

При цьому в обох наведених постановках у справі № 910/22695/13 Суд дійшов висновку, що за відсутності обов'язку у сторін виконавчого провадження відстежувати Автоматизовану систему виконавчих проваджень та за відсутності доказів направлення приватним виконавцем постанови про вчинення дії у виконавчому провадженні (документа виконавчого провадження), є передчасними висновки судів попередніх інстанцій про неповажність наведених скаржником причин пропуску відповідного процесуального строку та про залишення скарги без розгляду.

9.13. Ураховуючи, що Позивач у цій справі не порушував питання про поновлення процесуального строку для звернення зі скагою у виконавчому провадженні за правилами частини другої статті 341 ГПК України, а відповідно і щодо поважності пропуску цього строку, тому суд першої інстанції, як і апеляційний суд не могли розглянути та не розглядали у спірних правовідносинах відповідні питання, не ухвалювали рішення щодо поновлення процесуального строку для звернення зі скагою у виконавчому провадженні.

А тому Суд не розглядає та не вирішує у цій справі питання щодо відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухвалених рішеннях Верховного Суду - в постановках від 09.10.2019 та від 11.10.2019 у справі № 910/22695/13.

9.14. Ураховуючи викладене, а також встановлений, зокрема, апеляційним судом, факт неподання Позивачем у цій справі клопотання/заяви про поновлення встановленого пунктом "а" частини першої статті 341 ГПК України строку для подання скарги на бездіяльність ДВС, Суд погоджується з рішенням апеляційного суду про залишення вказаної скарги без розгляду, що водночас, не позбавляє Позивача права повторно звернутись з цієї скагою, подавши, з урахуванням частини першої статті 119 ГПК України, клопотання про поновлення строку для подання скарги у виконавчому провадженні за правилами частини другої статті 341 ГПК України.

У цьому висновку Суд звертається до правової позиції Великої Палати Верховного Суду, викладеної в постанові від 13.03.2019 у справі № 920/149/18 (провадження № 12-297Гс18) (пункт 51).

9.15. Таким чином аргументи скаржника за результатами здійснення касаційного провадження у цій справі не знайшли свого підтвердження, а висновок апеляційного суду в оскаржуваній постанові про залишення без розгляду скарги Позивача на бездіяльність ДВС з відновлення виконавчого провадження з примусового виконання Наказу зроблений відповідно до норм законодавства.

У зв'язку з викладеним та з урахуванням положень пункту 1 частини першої статті 308 та статті 309 ГПК України оскаржувана постанова апеляційного суду підлягає залишенню без змін як законна та обґрунтована.

9.16. У зв'язку із відмовою у задоволенні касаційної скарги судові витрати за її подання покладаються на Позивача.

Керуючись статтями 129, 300, 301, 308, 309, 314, 315, 317 Господарського процесуального кодексу України, Суд

ПОСТАНОВИВ:

1. Касаційну скаргу Публічного акціонерного товариства "Черкасиобленерго" залишити без задоволення.
2. Постанову Північного апеляційного господарського суду від 24.03.2021 у справі № 925/308/13-г залишити без змін

Постанова набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий

О. В. Васьковський

Судді

О. М. Баранець

І. В. Булгакова

Т. Б. Дроботова

О. Р. Кібенко

Б. Ю. Львов

В. П. Селіваненко

Н. Г. Ткаченко

В. Ю. Уркевич